YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

12 päivänä toukokuuta 2005 *

Asiassa C-415/03,

jossa on kyse EY 88 artiklan 2 kohtaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 25.9.2003,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään D. Triantafyllou ja J. Buendía Sierra, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehinään A. Samoni-Rantou, P. Mylonopoulos, F. Spathopoulos ja P. Anestis, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), R. Schintgen, G. Arestis ja J. Klučka,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.12.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.2.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut Kreikan Olympic Airways -yhtiölle myöntämästä tuesta 11 päivänä joulukuuta 2002 tehdyn komission päätöksen 2003/372/EY (EUVL 2003, L 132, s. 1) 3 ja 4 artiklan eikä EY:n perustamissopimuksen mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole tuon päätöksen

3 artiklan mukaisesti säädetyssä määräajassa toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä lainvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi katsotun tuen takaisinperimiseksi, lukuun ottamatta kansalliselle sosiaaliturvaviranomaiselle (jäljempänä IKA) maksettavia sosiaaliturvamaksuja, tai ei ole ainakaan ilmoittanut toteutettuja toimenpiteitä komissiolle tuon päätöksen 4 artiklan mukaisesti.

Asian tausta

2 Komissio pani vuonna 1996 Helleenien tasavaltaa vastaan vireille EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa (josta on tullut EY 88 artiklan 2 kohta) tarkoitetun menettelyn, joka johti siihen, että komissio teki 14.8.1998 Kreikan Olympic Airwaysille myöntämästä tuesta päätöksen 1999/332/EY (EYVL 1999, L 128, s. 1; jäljempänä hyväksymispäätös), joka koskee vakuuksia, vuonna 1994 hyväksyttyjen velkojen vähentämistä ja kuittaamista osakkeita vastaan sekä muita vakuuksia ja pääomansijoituksia, joiden kokonaismäärä oli 40,8 miljardia Kreikan drakmaa (GRD) ja jotka oli tarkoitus maksaa kolmessa 19 miljardin, 14 miljardin ja 7,8 miljardin GRD:n suuruisessa erässä. Tähän tukeen liittyi vuosia 1998–2002 koskeva tarkistettu rakenneuudistussuunnitelma, ja sille oli asetettu erityisehtoja.

3 Koska Olympic Airwaysille myönnetystä tuesta oli tehty uusia kanteluita, komissio aloitti 6.3.2002 tehdyllä päätöksellä EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn siitä syystä, ettei tuon yhtiön rakenneuudistussuunnitelmaa ollut sovellettu ja että hyväksymispäätöksessä määrättyjä tiettyjä ehtoja ei ollut noudatettu. Tällä päätöksellä annettiin Helleenien tasavallalle määräys antaa komissiolle Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 88 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 10 artiklassa tarkoitetut tiedot.

4 Komissio antoi 9.8.2002 Helleenien tasavallalle tietojen antamista koskevan uuden määräyksen ja vaati tätä muun muassa esittämään taseita ja valtiolle maksettujen toimintakustannusten määriä koskevia tietoja. Komissio piti Kreikan viranomaisten näiltä osin antamia vastauksia riittämättöminä.

5 Komissio hyväksyi 11.12.2002 päätöksen 2003/372, joka perustuu erityisesti toteamuksiin, ettei suurinta osaa Olympic Airwaysin rakenneuudistussuunnitelman tavoitteista ollut saavutettu, että päätökseen liitettyjä ehtoja ei ollut täysin noudatettu ja että tätä viimeksi mainittua päätöstä oli sovellettu virheellisesti. Siinä selvitetään lisäksi, että olemassa oli ollut sellaisia uusia toimintatukia, jotka muodostuivat keskeisesti siitä, että Kreikan valtio on ollut puuttumatta siihen, ettei vuoden 2001 loka–joulukuulta kannettavia sosiaaliturvamaksuja, polttoaineista ja varaosista kannettavaa arvonlisäveroa, vuosilta 1998–2001 maksettavia lentokenttävuokria, lentokenttämaksuja eikä spatosimo-nimistä, Kreikan lentokentiltä lähteviltä matkustajilta kannettavaa veroa makseta tai että niiden erääntymisajankohtaa siirretään.

6 Päätöksen päätösosassa määrätään seuraavaa:

"1 artikla

Todetaan, että perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaisesti rakenneuudistustuki, jonka Kreikka on myöntänyt Olympic Airways -lentoyhtiölle seuraavissa muodoissa, ei sovellu yhteismarkkinoille:

a) lainavakuudet, jotka OA:lle myönnettiin 7 päivään lokakuuta 1994 asti 26 päivänä kesäkuuta 1975 annetun Kreikan lain N:o 96/75 6 artiklan mukaisesti,

b) yhteensä 378 miljoonan Yhdysvaltain dollarin lainavakuudet, jotka piti käyttää ennen 31 päivää maaliskuuta 2001 lainoihin uusien ilma-alusten ostamiseksi ja investointeihin Olympic Airwaysin toimintojen siirtämiseksi uudelle Spatan lentokentälle,

c) OA:n lainataakan pienentäminen 427 miljardilla drakmalla,

d) OA:n velkojen muuntaminen pääomaksi 64 miljardin drakman edestä,

e) pääoman lisääminen 54 miljardilla drakmalla, joka pieneni 40,8 miljardiin drakmaan, kolmessa erässä (19 mrd vuonna 1995, 14 mrd vuonna 1998 ja 7,8 mrd vuonna 1999),

koska seuraavia ehtoja, joilla tuki alun perin myönnettiin, ei ole noudatettu:

a) rakenneuudistusohjelman täysimääräinen täytäntöönpano, jonka avulla yhtiön oli määrä tulla kannattavaksi pitkällä aikavälillä,

b) 24 erityisen sitoumuksen noudattaminen, jotka liittyivät tuen myöntämiseen, ja

c) rakenneuudistustukien täytäntöönpanon säännöllinen seuranta.

2 artikla

Valtiontuki, jonka Kreikka on pannut täytäntöön olemalla puuttumatta sosiaaliturvamaksujen jatkuvaan laiminlyöntiin ja joka on koskenut myös polttoaineiden ja varaosien alv:tä, jonka Olympic Airways on jättänyt maksamatta, eri lentoasemille maksettavia vuokria, Ateenan kansainväliselle lentoasemalle ja muille lentoasemille maksettavia lentokenttäveroja sekä ns. Spatosimo-veroa, ei sovellu yhteismarkkinoille.

3 artikla

1. Kreikan on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta edunsaajalta voidaan periä takaisin perustamissopimuksen vastainen 1 artiklassa tarkoitettu 14 miljardin drakman (41 miljoonan euron) tuki sekä 2 artiklassa tarkoitettu tuki, joka annettiin edunsaajan käyttöön lainvastaisesti.

2. Takaisinperinnän on tapahduttava viipymättä kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, mikäli lainsäädäntö mahdollistaa päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon. Takaisinperittävän tuen on sisällettävä korot siitä päivästä, kun tuki asetettiin edunsaajan käytettäväksi, takaisinperintäpäivään saakka. Korot lasketaan sen peruskoron mukaan, jota käytetään vastaavansuuruisten aluetukien laskentaan.

4 artikla

Kreikan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

— —"

7 Kreikan hallitus ilmoitti 11.2.2003 komissiolle antaneensa riippumattoman asiantuntijan tehtäväksi tarkistaa, oliko Olympic Airwaysilla maksamattomia velkoja valtiolle ja oliko yritys saanut suosituimmuuskohtelua. Kreikan hallitus totesi saatujen tietojen perusteella, ettei se soveltaisi päätöksen 2003/372 3 ja 4 artiklaa.

8 Komissio ilmoitti 6.3.2003 Kreikan hallitukselle, että sillä oli velvollisuus noudattaa päätöstä 2003/372. Komissio osoitti sille 12.5.2003 tiedonannon, joka sisälsi uusien tukien määrän määrittämistä koskevia lisäselityksiä, ja pyysi yksityiskohtaiset tiedot 41 miljoonan euron, joka muodosti pääoman lisäyksen toisen erän, palauttamisen

toteuttamisesta ja todisteet siitä, että kyseisen päätöksen 2 artiklassa tarkoitetut Olympic Airwaysin velat oli maksettu takaisin.

9 Kreikan viranomaiset vastasivat 26.6.2003 päivätyllä kirjeellä. Ne totesivat 41 miljoonan euron suuruisen summan takaisinmaksun osalta, että ne halusivat tehdä tätä tukea koskevan palauttamispäätöksen ennen vuoden 2003 elokuun päättymistä ja että päätöksen 2003/372 oikeusvaikutukset ja komission sitä tehdessä noudattama menettely olivat "tutkittavina". Ne totesivat myös, että Olympic Airways aikoi juuri maksaa 2,46 miljoonan euron suuruisen kreikkalaisille lentokentille maksettavista vuokrista syntyneen velan.

10 IKA:lle olevan 27,4 miljoonan euron suuruisen velan osalta Kreikan viranomaiset viittasivat Olympic Airwaysin ja IKA:n välillä tehtyyn sopimukseen ja siihen, että viimeksi mainitulle oli maksettu 5,28 miljoonaa euroa, joten enää ei voinut olla kyse siitä, että velkaan olisi oltu puuttumatta.

11 Kreikan viranomaiset vetosivat 33,9 miljoonan euron suuruisten Spatan lentokentälle maksamatta olevien lentokenttämaksujen osalta toimivaltansa puuttumiseen, joka johtui tuon lentokentän hallintotavasta. Ne totesivat kuitenkin, että 4,83 miljoonaa euroa on maksettu tästä tehdyn sopimuksen perusteella, ja esittivät tositteen siitä, että Olympic Airways on maksanut tämän summan. Kyseisen sopimuksen mukaan velka maksetaan kahdessatoista neljännesvuosittain erääntyvässä erässä. Kyseiset viranomaiset ovat todenneet, että velan koko määrä tulee maksetuksi huhtikuussa 2005.

12 Spatosimo-nimiseen veroon perustuvasta, 61 miljoonan euron suuruisesta velasta Kreikan viranomaiset totesivat, että siitä oli maksettu 22,8 miljoonaa euroa tästä tehdyn sopimuksen perusteella. Ne ovat esittäneet maksutositteet tästä määrästä kuten myös muista maksuista. Ministeriöille ja julkisille toimielimille olevan 28,9 miljoonan euron suuruisen velan osalta Kreikan viranomaiset ovat vedonneet siihen, että kyseisten velvoitteiden määrät eivät ole täsmällisiä, koska tietoja näiden ministeriöiden työntekijöille annetuista lentolipuista ei ole.

13 Koska komissio ei tyytynyt näihin ilmoituksiin, se nosti nyt esillä olevan kanteen.

Kanne

Asianosaisten lausumat

14 Komissio toteaa, että Kreikan viranomaiset eivät ole perineet Olympic Airwaysilta takaisin vuonna 1998 hyväksytyn 41 miljoonan euron suuruisen pääomasijoituksen toista erää.

15 Se väittää, että Kreikan viranomaiset eivät ole vedonneet siihen, että päätöksen 2003/372 täytäntöönpano olisi täydellisen mahdotonta. Viimeksi mainitut olivat ainoastaan antaneet maksumääräyksen ja antaneet sen tiedoksi sekä antaneet tiedonannon, jonka mukaan näitä toimenpiteitä on vastustettu ja vaadittu niiden täytäntöönpanon lykkäämistä, mikä tarkoittaa sitä, ettei palauttamista ole tapahtunut.

16 Komissio toteaa, että päätöksen 2003/372 tekemisestä huolimatta toteutetut toimenpiteet ovat mahdollistaneet sen, että kaikkein tuottavin omaisuus on ilman Olympic Airwaysin velkoja sen henkilöstön ohella siirretty ilman minkäänlaista vastiketta Olympic Airlines -nimiselle uudelle yhtiölle, eikä entisen yhtiön velkoja ole mahdollista periä tältä uudelta yhtiöltä. Olympic Airlines, jolle ei ole siirretty Olympic Airwaysin velkoja, on näin asetettu erityisen suojattuun asemaan viimeksi mainitun velkojiin nähden.

17 Komission mukaan Kreikan viranomaiset ovat tällä siirtotoimenpiteellä estäneet tuen takaisinperinnän, koska Olympic Airways säilyttää pääasiallisesti vastattavansa ilman, että sillä olisi velkojen lyhentämiseen tarvittavia varoja.

18 Komissio väittää erääntyneiden lentokenttämaksujen osalta, että niiden maksamiselle laaditulla erääntymissuunnitelmalla annetaan uusi taloudellinen helpotus ja että sillä siirretään päätöksen 2003/372 täytäntöönpanoa luvattomasti. Se lisää, ettei erääntymissuunnitelmaakaan ole noudatettu. Ensimmäinen maksu oli suoritettu viisi kuukautta myöhässä, ja se oli ollut vain osa edellytetystä summasta. Lisäksi kesäkuussa 2003 maksettu määrä ei vastannut neljää neljännesvuosittain tapahtuvaa maksua, jotka oli määrätty suoritettaviksi huhtikuuhun 2003 asti.

19 Komission mukaan sille ei ole annettu minkäänlaista ilmoitusta polttoaineeseen ja varaosiin liittyvän arvonlisäveron maksamisesta.

20 Komissio väittää spatosimo-verosta, että sen maksamiseen myönnetyllä neljän vuoden pituisella lisäajalla annetaan Olympic Airwaysille uusi taloudellinen etu ja ylitetään päätöksen 2003/372 täytäntöönpanolle tässä päätöksessä asetetun määräajan rajat.

21 Komissio korostaa, että jollei tiettyjä määriä koskevia harvinaisia poikkeuksia oteta huomioon, suurin osa takaisinmaksettavasta tuesta on edelleen tuensaajayhtiön hallussa. Mahdolliset oikeudelliset vaikeudet, kuten vaikeudet, jotka liittyvät velan kirjaamiseen vastaavaan talousarvioon tai valtion tuloarvion asettamiin vaatimuksiin, eivät voi olla perustana sille, että päätöstä 2003/372 ei ehdottomasti kyetä täytäntöönpanemaan.

22 Lopuksi komissio hylkää väitteet, jotka koskevat sitä kärsivällisyyttä, jota yksityinen sijoittaja olisi osoittanut kyseisten summien jatkuvaa maksamatta jättämistä kohtaan. Päätöksessä 2003/372 on tätä perustetta soveltamalla ja ottaen huomioon kymmenen vuoden aikana suoritetut useat tukimaksut perustellusti katsottu, että yksityinen velkoja ei olisi sietänyt tuollaista kyseisten velkojen jatkuvaa maksamatta jättämistä.

23 Kreikan hallitus katsoo aluksi, että komission esittämät seikat, jotka liittyvät siihen, että entisen Olympic Airways -yhtiön kannattavimmat varat on henkilöstön ohella siirretty uudelle Olympic Airlines -yhtiölle, ovat lausumia, joita ei voida ottaa tutkittaviksi tässä oikeudenkäynnissä siitä syystä, että käynnissä on tutkintamenettely, joka on aloitettu 16.3.2004 tehdyllä komission päätöksellä ja joka koskee tätä samaa toimenpidettä.

24 Kreikan hallitus väittää, että se on toiminut päätöksen 2003/372 3 artiklan mukaisesti siltä osin kuin on kyse Olympic Airwaysin 41 miljoonan euron

suuruisesta velasta valtiolle. Toimivaltainen veroviranomainen on sen nojalla toteuttanut toimenpiteen, jolla kyseinen velka korkoineen todetaan. Tämä toimenpide on tarvittava täytäntöönpanoperuste erääntyneen summan takaisinperinnälle, joten Kreikan viranomaiset ovat noudattaneet kyseisessä päätöksessä asetettuja edellytyksiä käyttämällä kansallisessa oikeusjärjestyksessä säädettyjä kaikkia keinoja tämän summan takaisinperimiseksi.

25 Muiden taloudellisten interventioiden osalta Kreikan hallitus väittää, ettei päätöksessä 2003/372 täsmennetä sitä, ovatko siinä mainitut summat sellaisia lopullisia määriä, jotka on perittävä takaisin, ja ettei tässä päätöksessä määritetä suoritusten tai helpotustenkaan osalta nimenomaisesti ja selvästi kyseisiä määriä.

26 Kreikan hallitus toteaa, että komission Olympic Airwaysille annettuna valtiontukena pitämien summien takaisinperinnän on tapahduttava julkisten varojen takaisinperintämenettelyä koskevien kansallisten säännösten mukaisesti. Näissä säännöksissä edellytetään, että kun yksityishenkilöiltä tai yrityksiltä peritään valtion saatavia, erääntyneiden summien on oltava etukäteen täsmällisesti vahvistettuja.

27 Kyseinen hallitus väittää, että päätöksen 2003/372 2 artiklassa ei mainita niiden summien määrää, jotka vastaavat Olympic Airwaysille maksetun sen uuden valtiontuen määrää, jota on pidetty yhteismarkkinoille soveltumattomana. Vain kyseisen päätöksen perusteluissa on näiden summien yksityiskohtia koskeva epäselvä ja hajanainen toteamus, jossa ei kuitenkaan täsmennetä, muodostavatko nämä summat takaisinperittävän valtiontuen lopullisen määrän.

28 Kreikan hallituksen mukaan ne eri summat, jotka on merkitty Olympic Airwaysin taseisiin sen velkoina ja kuluina, eivät kuulu valtiontuen käsitteen alaan. Tästä seuraa, että kun määritetään, ovatko erääntyneet ja takaisin perimättä jääneet velat valtiontukia, sen edun konkreettinen määrä, joka on saatu siitä, että maksamatta jättämiseen on suhtauduttu kärsivällisesti, on arvioitava.

29 Kyseisen hallituksen mukaan veroviranomaiset ovat panneet vireille kreikkalaisille lentokentille erääntyneitä vuokria koskevan toteamismenettelyn, jotta takaisinperintä voitaisiin aloittaa. Varaosista ja polttoaineesta kannettava arvonlisävero tulee maksetuksi ja siihen sovelletaan laillisia korotuksia sekä seuraamusmaksuja vuodelta 2003 annettavassa arvonlisäveroilmoituksessa.

30 Spatan lentokentälle maksettavista erääntyneistä maksuista Kreikan hallitus väittää, ettei se ole toimivaltainen määräämään, että kyseinen summa perittäisiin takaisin Olympic Airwaysilta. Spatan lentokenttä on oikeudelliselta muodoltaan yksityisoikeudellinen yhtiö, ja vaikka 55 prosenttia sen yhtiöpääomasta onkin valtion valvonnassa, viimeksi mainitun toimintaa rajoittaa yhtiöjärjestyksessä ja tämän lentokentän kehittämissopimuksessa määritelty oikeudellinen kehys. Tämä oikeudellinen kehys on sellainen, että tuon yhtiön johto on ainoana vastuussa erääntyneiden maksujen maksamiseen liittyvistä päätöksistä ja velkojen maksusopimusten tekemisestä.

31 Kreikan hallitus on esittänyt selvitykset siitä, että spatosimo-veroa on muutamia kertoja maksettu ja että velkojen maksamista koskeva sopimus on tehty.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

32 Päätöksen 2003/372 3 artiklan 1 kohdasta ilmenevästä velvollisuudesta periä takaisin edunsaajayhtiöltä 41 miljoonaa euroa on Kreikan hallituksen esittämät varaukset, jotka koskevat komission sen väitteen tutkittavaksi ottamista, jonka mukaan toimenpiteellä, jolla Olympic Airwaysin kaikkein tuottavin omaisuus on henkilöstön ohella siirretty Olympic Airlines -nimiselle uudelle yhtiölle, oli vaikeutettu maksettujen tukien takaisinperintää, huomioon ottaen syytä todeta, että kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 27 ja 28 kohdassa perustellusti todennut, se seikka, että tämän toimenpiteen valtiontuen luonteisuus on toisen tutkimuksen kohteena, ei vaikuta kysymykseen siitä, estetäänkö tällä toimenpiteellä aikaisemmin maksetun tuen takaisinperintä. Nyt esillä olevassa asiassa on selvitettävä yksinomaan se, aiheutuuko tästä siirrosta esteitä kyseisen päätöksen toimeenpanolle.

33 Tältä osin on syytä todeta, että kuten komission antamista tiedoista, joita Kreikan hallitus ei ole kiistänyt, ilmenee, kyseisellä siirrolla siirrettiin Olympic Airwaysin koko varallisuus velattomana Olympic Airlines -nimiselle uudelle yhtiölle. On syytä lisätä, että tämä toimenpide oli siten rakentunut, että se aiheutti sen, ettei entisen Olympic Airways -yhtiön velkojen takaisinperintä Olympic Airlines -nimiseltä uudelta yhtiöltä ollut kansallisen oikeuden mukaan mahdollista.

34 Näin ollen tällä toimenpiteellä on estetty päätöksen 2003/372 tosiasiallinen täytäntöönpano ja sen tuen takaisinperintä, jolla Kreikan valtio oli tukenut tuon yhtiön liiketoimintaa. Tästä syystä päätöksen tavoitteen, joka on palauttaa vääristymätön kilpailutilanne siviili-ilmailualalle, toteutuminen on vakavasti vaarantunut.

35 On syytä lisätä, että Kreikan viranomaisten toteuttama toimenpide, eli Olympic Airwaysin 41 miljoonan euron velan takaisinperintää koskevan päätöksen tekeminen, ei ole konkreettisesti johtanut siihen, että viimeksi mainittu olisi tosiasiallisesti maksanut tämän summan takaisin. Kreikan hallitus ei myöskään ole esittänyt minkäänlaista selitystä, jolla se olisi osoittanut, että tämän velan takaisinperiminen olisi ollut täydellisen mahdotonta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ainoa peruste, johon jäsenvaltio voi puolustuksekseen vedota komission sitä vastaan EY 88 artiklan 2 kohdan nojalla nostamassa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa asiassa, on se, että takaisinperinnän määräävän päätöksen asianmukainen täytäntöönpano on ollut täydellisen mahdotonta (ks. mm. asia C-280/95, komissio v. Italia, tuomio 29.1.1998, Kok. 1998, s. I-259, 13 kohta ja asia C-378/98, komissio v. Belgia, tuomio 3.7.2001, Kok. 2001, s. I-5107, 30 kohta).

36 Näin ollen on syytä todeta, että Kreikka on jättänyt takaisinperimättä päätöksen 2003/372 3 artiklan 1 kohdassa mainitun määrän.

37 Päätöksen 2003/372 2 artiklassa tarkoitettujen muiden yhteismarkkinoille soveltumattomiksi katsottujen tukimäärien takaisinperintävelvollisuudesta on heti aluksi korostettava, että kyseisten taloudellisten etuuksien eri luokat ja niiden tekniset ominaispiirteet on täsmennetty kyseisen päätöksen 206–208 kohdassa. Kyse on muun muassa lentokenttämaksuista, arvonlisäveroon perustuvasta maksuvelvollisuudesta, lentokenttävuokriin liittyvistä sopimusvelvoitteista sekä veroista, joiden maksamatta jättämiseen tai eräpäivien siirtämiseen Kreikan viranomaiset eivät ole puuttuneet.

38 Helleenien tasavallan niistä lausumista, joiden mukaan sellaista taloudellista etua ei ole saatu, joka olisi aiheutunut yksityisen sijoittajan osoittamasta kärsivällisyydestä

tiettyjen summien jatkuvaan maksamatta jättämiseen, on todettava, että näillä lausumilla riitautetaan päätöksen 2003/372 laillisuus. Nyt esillä olevassa asiassa, jossa on kyse sellaisen valtiontukipäätöksen täytäntöönpanon laiminlyönnistä, jota ei ole riitauttanut yhteisöjen tuomioistuimessa jäsenvaltio, jolle päätös on osoitettu, viimeksi mainittu ei voi perustellusti riitauttaa tällaisen päätöksen laillisuutta (ks. mm. asia C-404/97, komissio v. Portugali, tuomio 27.6.2000, Kok. 2000, s. I-4897, 34 kohta ja asia C-261/99, komissio v. Ranska, tuomio 22.3.2001, Kok. 2001, s. I-2537, 18 kohta). Näin ollen sitä, että päätöksellä 2003/372 on pidetty valtiontukena sitä, että Olympic Airwaysin eri velkojen maksamatta jättämistä on siedetty, ei voida riitauttaa nyt esillä olevassa asiassa.

39 Helleenien tasavallan niistä lausumista, joiden mukaan päätöstä 2003/372 ei voitaisi panna täytäntöön sen 2 artiklassa tarkoitettujen taloudellisten etujen eri luokkien osalta, koska takaisinperittävien summien määriä ei olisi selvästi ilmaistu, on syytä todeta, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yhdessäkään yhteisön oikeuden säännöksessä ei edellytetä, että komission on, kun se määrää yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen palautettavaksi, vahvistettava palautettavan tuen täsmällinen määrä. On näet riittävää, että komission päätös sisältää sellaiset tiedot, joiden nojalla sen adressaatti voi itse suuremmitta vaikeuksitta määrittää tuon summan (ks. mm. asia C-480/98, Espanja v. komissio, tuomio 12.10.2000, Kok. 2000, s. I-8717, 25 kohta).

40 Komissio saattoi siis pätevästi todeta pelkästään kyseisen tuen palauttamisvelvollisuuden ja jättää palautettavien summien täsmällisen määrän laskemisen kansallisten viranomaisten huoleksi.

41 On syytä lisätä, että yhteisöjen tuomioistuimen sen oikeuskäytännön mukaan, jonka mukaan valtiontukipäätöksen päätösosaa ei voida erottaa sen perusteluista, joten sitä on tarvittaessa tulkittava ottaen huomioon ne perusteet, jotka ovat johtaneet sen tekemiseen (ks. mm. asia C-355/95 P, TWD v. komissio, tuomio 15.5.1997, Kok. 1997, s. I-2549, 21 kohta), päätöksen 2003/372 nojalla takaisin maksettavat määrät voidaan päätellä luettaessa sen 2 artiklaa yhdessä sen perustelujen 206–208 kohdan kanssa.

42 Niistä Helleenien tasavallan lausumista, joiden mukaan päätöksen 2003/372 täytäntöönpanossa oli kohdattu joitakin kansallisesta oikeusjärjestyksestä johtuvia vaikeuksia, on syytä todeta, että tuollaisessa tilanteessa komission ja jäsenvaltion on jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten välistä lojaalia yhteistyövelvollisuutta, joka on muun muassa EY 10 artiklan taustalla, koskevan säännön perusteella oltava yhteistyössä vilpittömässä mielessä vaikeuksien voittamiseksi perustamissopimuksen määräyksiä ja muun muassa valtiontukisääntöjä noudattaen (ks. asia C-348/93, komissio v. Italia, tuomio 4.4.1995, Kok. 1995, s. I-673, 17 kohta ja em. asia komissio v. Ranska, tuomion 24 kohta). Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut nyt esillä olevassa asiassa.

43 On lisättävä, ettei Helleenien tasavalta ole vedonnut siihenkään, että sille päätöksen 2003/372 2 ja 3 artiklan mukaan kuuluvien velvollisuuksien huolellinen täytäntöönpano olisi ollut täydellisen mahdotonta. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että täytäntöönpanon täydellistä mahdottomuutta koskeva edellytys ei täyty, jos vastaajana oleva hallitus vain ilmoittaa komissiolle, että päätöksen toimeenpanossa on oikeudellisia, poliittisia tai käytännön vaikeuksia, ja jos se ei ryhdy todellisiin toimenpiteisiin kyseisiä yrityksiä vastaan periäkseen tuen takaisin ja jos se ei ehdota komissiolle sellaisia vaihtoehtoisia päätöksen täytäntöönpanotapoja, joiden avulla nämä vaikeudet voitaisiin voittaa (ks. mm. asia 94/87, komissio v. Saksa, tuomio 2.2.1989, s. 175, 10 kohta ja asia C-499/99, komissio v. Espanja, tuomio 2.7.2002, Kok. 2002, s. I-6031, 25 kohta).

44 Helleenien tasavallan esittämistä väitteistä, joiden mukaan kansalliset viranomaiset ovat ponnistelleet päätöksen 2003/372 2 artiklan ja 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tukien takaisinperimiseksi, ilmenee, että nuo viranomaiset ovat ryhtyneet vain tiettyihin menettelyllisiin ja hallinnollisiin toimenpiteisiin, velkojen maksamista koskeviin osittaisiin järjestelyihin sekä korvaamistoimiin. Näitä toimia, joihin lisäksi on joko ryhdytty myöhässä tai joilta on puuttunut velvoittava vaikutus ja jotka kuitenkaan eivät ole johtaneet Olympic Airwaysin erääntyneiden summien tosiasialliseen takaisinperimiseen, ei voida pitää niiden velvollisuuksien mukaisina, jotka jäsenvaltioille on asetettu valtiontuen takaisinperinnän alalla.

45 Kaikesta edellä lausutusta seuraa, että komission kannetta on pidettävä perusteltuna.

46 Näin ollen on todettava, että Helleenien tasavalta ei ole noudattanut päätöksen 2003/372 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole tuon päätöksen 3 artiklan mukaisesti säädetyssä määräajassa toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä lainvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi katsotun tuen takaisinperimiseksi, lukuun ottamatta IKA:lle maksettavia sosiaaliturvamaksuja.

Oikeudenkäyntikulut

47 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Helleenien tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Helleenien tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Helleenien tasavalta ei ole noudattanut Kreikan Olympic Airways -yhtiölle myöntämästä tuesta 11 päivänä joulukuuta 2002 tehdyn komission päätöksen 2003/372/EY 3 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole tuon päätöksen 3 artiklan mukaisesti säädetyssä määräajassa toteuttanut kaikkia tarvittavia toimenpiteitä lainvastaiseksi ja yhteismarkkinoille soveltumattomaksi katsotun tuen takaisinperimiseksi, lukuun ottamatta kansalliselle sosiaaliturvaviranomaiselle maksettavia sosiaaliturvamaksuja.**

2) **Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset